

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ
ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΙΔΡΥΤΗΣ : ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ : ΠΕΤΡΟΣ ΧΑΡΗΣ

ΤΟΜΟΣ ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΟΣ ΕΒΔΟΜΟΣ

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ – ΙΟΥΝΙΟΣ

1955

Μ. ΑΝΤΩΝΙΟΥ

Ε.Υ. ΑΓΡΕ Κ.Τ.Π.
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2008

καὶ ἀναπληρωτῆς του γιὰ πέντε μῆνες ὁ κ. Ἡλίας Βενέζης, γεν. γραμματέας ὁ κ. Τάσος Ἀθανασιάδης. Πρόεδρος τῆς Καλλιτεχνικῆς Ἐπιτροπῆς ὁ κ. Πέτρος Χάρης. Ἐἴτις ἄλλα μέλη τὰ ἴδια.

Αὐτά, καθὼς εἶπαμε, γιὰ τὴν ἱστορία.

π. κ.

Albert Camus

Σημαντικὸ γεγονός ἦταν ἡ ὀλιγοήμερη παραμονὴ τοῦ φημισμένου γάλλου πεζογράφου καὶ δραματικοῦ συγγραφέα Albert Camus στὴν Ἀθήνα, πού ἔδωσε δύο ἐνδιαφέρουσες διαλέξεις στὸν «Παρνασσό» με θέμα: «Ὁ καλλιτέχνης καὶ ἡ ἐποχὴ του» καὶ στὸ Γαλλικὸ Ἰνστιτούτο, με θέμα: «Τὸ σύγχρονο θέατρο», καθὼς καὶ μιὰν ἄλλη στὴν ἴδια αἴθουσα γιὰ «Τὸ μέλλον τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ» με διαλογικὴ συζήτηση ὅπου λάβανε μέρος δικοὶ μας πνευματικοὶ ἄνθρωποι.

Ἄν καὶ εἶναι μόλις 42 χρονῶν, ὁ Καμὺ ἀνήκει στίς μεγάλες προσωπικότητες τῆς γαλλικῆς λογοτεχνίας καὶ τὰ ἔργα του, μεστὰ ἀπὸ σκέψη καὶ πρωτότυπες ἀπόψεις γύρω ἀπ' τὰ φλέγοντα προβλήματα τῆς ἐποχῆς μας προκαλοῦν πάντα γόνιμες συζητήσεις.

Ὁ χώρος πού διαθέτουμε δὲν μᾶς ἐπιτρέπει νὰ ἐπεκταθοῦμε σήμερα περισσότερο. Περιοριζόμαστε λοιπὸν νὰ δώσουμε εὐθὺς ἀμέσως τὴ μετάφραση τοῦ ἀνέκδοτου κειμένου πού ἔγραψε ὁ Καμὺ γιὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ πού θὰ συμπεριληφθῆ στὴ Χρυσὴ Βίβλο, τὴν τιμητικὴ γιὰ τὴν πατρίδα μας, με τὴν ἐπιμέλεια τοῦ ἀγαπητοῦ φίλου καὶ φιλέλληνα κ. Ροζὲ Μιλλιέξ, ὑποδιευθυντῆ τοῦ Γαλλικοῦ Ἰνστιτούτου Ἀθηνῶν.

«Παίρνω τὸ γράμμα σας — γράφει ὁ Καμὺ — με πολλὴ καθυστέρηση. Καταλαβαίνω πολὺ καλὰ τὰ αἰσθήματα πού σᾶς ἐμπνέουν καὶ θὰ τάβαζα με τὸν ἑαυτό μου ἂν δὲν σᾶς ἀπαντοῦσα εὐθὺς ἀμέσως καὶ μ' ὅλη τὴ ζέση πού νοιώθω γιὰ τὸ θαυμάσιο αὐτὸ ἑλληνικὸ λαό. Τὴν ἰδέα πού ἔχουμε γιὰ τὴν ἐλευθερία, τὴν κληροδοτήσαμε ἀπ' τὴν Ἑλλάδα, μαζί μ' ἄλλες ἰδέες πού ἀποτελοῦν τὴν περηφάνεια τοῦ ἀνθρώπου. Νὰ γιὰ ποιὸ λόγο ἀσφαλῶς ἡ εἴσοδος τῶν Γερμανῶν στὴν Ἀθήνα στάθηκε γι' αὐτούς πού με περιστοιχίζουν καὶ γιὰ τὸν ἴδιο τὸν ἑαυτό μου τὸ πιὸ σπαραχτικὸ σύμβολο γιὰ ὅσα ὑποφέραμε πέντε χρόνια.

» Ὡστόσο, διατηρήσαμε ταυτόχρονα στὴν καρδιά μας τὴν ἀνάμνηση καὶ τὸ παράδειγμα τοῦ καταπληκτικοῦ Ἀλβανικοῦ πολέμου. Εἶναι ἡ Ἑλλάδα, ἔπειτ' ἀπ' τὴν Ἰσπανία, πού μᾶς ἔμαθε, μέσα στὴν ἀγανάχτηση καὶ τὴν πίκρα, πὼς μπορεῖ νάχουμε δίκιο καὶ νὰ ἡττηθοῦμε. Ἀλλὰ εἶναι καὶ ἡ Ἑλλάδα πού πρώτη αὐτὴ γνώρισε στὸν κόσμον πὼς οἱ ἄνθρωποι τῆς ἐλευθερίας ἦταν δυνατό νὰ εἶναι καὶ οἱ ἄνθρωποι τοῦ θάρρους καὶ πὼς καμμιά ἡττα δὲν εἶναι αἰώνια. Ὁ μικρὸς αὐτὸς λαὸς ἀναδείχτηκε ἴσος πρὸς τὸ ἔνδοξο παρελθόν του.

Τί μάθημα καὶ πόση ἀναπτέρωση νὰ

βλέπουμε πὼς ὁ πιὸ ὑψηλὸς πολιτισμὸς δὲν ἀφαιρεῖ τίποτα ἀπ' τὴν ἀρετὴ τῆς καρδιάς καὶ τὴ δύναμη τῆς ψυχῆς! Ἄς κρίνουν πόση σημασία ἔκλεινε αὐτὸ τὸ δίδαγμα γιὰ ἀνθρώπους ἀοπλοῦς, παραδομένους στὴν πιὸ εἰδεχθῆ τυραννία, ἀποφασισμένους ὅμως νὰ ὑπερνικήσουν ὅ,τι ἔπρεπε νὰ ὑπερνικηθεῖ. Αὐτὸ ἀποτελεῖ τουλάχιστο τὴ δικαιολογία τῆς εὐγνωμοσύνης μου, μιᾶς εὐγνωμοσύνης σιωπηλῆς, πού μπορῶ νὰ τὴν ἐκφράσω χάριτ' οὐδὲν ἀνάλογο με τὰ μέσα μου καὶ τὴ θέση μου.

» Πέστε στοὺς φίλους μας Ἕλληνες, μιὰ καὶ ξαναγυρίζετε κοντὰ τους, τὸν ἀδελφικὸ θαυμασμό πού οἱ γάλλοι συγγραφεῖς αἰσθάνονται γι' αὐτούς».

Γ. Π.

Ὁ ἄνθρωπος καὶ τὸ ἔργο.

Ὁ κ. Παλαιολόγος ἀπαντώντας σ' ἓνα σημείωμά μου γιὰ τὴν Εἰρήνη τὴν Ἀθηναία γυρεύει σὲ μιὰ παρέκκλιση ἀπὸ τὸ θέμα του προσωπικὰ νὰ με θίξει, πιστεύει ὅτι με πληγώνει. Μπορῶ νὰ τὸν διαβεβαιώσω ὅτι δὲν τὸ ἐπέτυχε, γιὰτὶ ὅσα μου ἀποκαλύπτει δὲν εἶναι γιὰ μένα καθόλου ἀγνωστα.

Ὁ κ. Παλαιολόγος λέει: «Φοβοῦμαι ὅτι οὔτε ὁ θρύλος θὰ μείνει ἀπὸ τὸν Ἄλκη τὴν ἐπομένη τῆς ἀποδημίας του». Τὸ ξέρω. Πρῶτα καὶ κύρια γιὰτὶ δὲν εἶχα ποτὲ καὶ δὲν ἔχω μεγάλη ἰδέα γιὰ τὴν παραγωγή μου, καὶ ἀκόμα καὶ γιὰτὶ δὲν πιστεύω σὲ τίποτε περισσότερο παρὰ στὴ ματαιότητα. Θέλει νὰ μάθει ὁ κ. Παλαιολόγος ποιὸ ὑπῆρξε ἀπὸ τότε πού πῆρα συνείδηση τοῦ ἑαυτοῦ μου τὸ μὶσο τῆς ζωῆς μου; «Νὰ δημιουργεῖς ὀρισμένους σκοποὺς καὶ νὰ ἀγωνίζεσαι γι' αὐτούς, γιὰ νὰ διαμορφώσεις μέσα σου τὴν ψευδαἰσθήση ὅτι ὅλα δὲν εἶναι περιττὰ καὶ μάταια, καὶ νὰ ὑπερνικήσεις ἔτσι τὴν κυρίαρχη θλίψη».

Ὁ κ. Παλαιολόγος παρατηρεῖ πιὸ πέρα: «Τοῦτο ἀποτελεῖ ἀτύχημα κριτικὸ—ὄχι τὸ πρῶτο στὴ μακριὰ σταδιοδρομία τῆς πάντα καλοπροαίρετης, πάντα τίμιας στίς σκέψεις της, πάντα καλόπιστης, ἀλλὰ καὶ τόσο συχνὰ ἀπατημένης στίς κρίσεις της κυρίας». Καὶ τοῦτο, —ὅτι εἶναι ἐνδεχόμενον συχνὰ νὰ σφάλλω—τὸ ξέρω καλεῖτερα κι' ἀπ' αὐτόν. Μοῦ γεννιέται ὅμως ἡ περιέργεια, ἡ ἀπορία: Πὼς εἶναι ὁ κ. Παλαιολόγος τόσο βέβαιος ὅτι εἶναι οἱ δικές του ἀντιλήψεις σωστές, καὶ οἱ δικές μου ὄχι; Ὡ! ἂν μποροῦσε νὰ μοῦ φανερώσει πὼς ἐφθασε στὴν αὐτοπεποίθηση, καὶ νὰ μοῦ μεταδώσει ἔστω κ' ἓνα μὴνιο ἀπ' αὐτὴν, πὼς θὰ τὸν εὐγνωμονοῦσα, γιὰτὶ θὰ με λύτρωνε ἀπὸ τὴν βασανιστικὴν ἀμφιβολίαν!

Ἐγώ, ἀντίθετα ἀπὸ τὸν κ. Παλαιολόγο, πιστεύω ὅτι μιὰ πού κανένας δὲν κατέχει τὴν ἀντικειμενικὴ ἀλήθεια—τὴν ἀνύπαρχτη, — κανένας δὲν εἶναι σὲ θέση σὲ μιὰ διαμφισβήτηση νὰ ἀποφανθεῖ θετικὰ ποιὸς ἔχει δίκιο καὶ ποιὸς ἔχει ἄδικο. Ἀπειρες φορές ἔχω ὑποστηρίξει ὅτι ὁ κριτικὸς, ὁ ἀξίος τοῦ ὀνόματος, δὲν διεκδικεῖ γιὰ τὸν ἑαυτό του τὸ ἀλάτρευτο, δὲν θεωρεῖ ὅτι ἡ γνώμη του εἶναι ἡ μόνη ὀρθή.